

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыагъэу
кыдэклы

№ 184 (23113)

2024-рэ илъэс

МЭФЭКУ

ЧЪЭПЫОГЪУМ и 3

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихьытыу нэклубъохэр

МАКЪ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

«ГущыIэм дунаир
кЪЫКЪОНЭЩТ»

Абхъаз-адыгэ литературнэ фестивалэу «Рифмы на Рице» зыфилоу Абхъаз Республикэм икъэлэ шхъалэу Сыхьум тыгъуасэ кыщызэлъахыгъэм Адыгеим иллыкIо куп хэлажъэ.

ыкIи фестивальхэр
зэхэтэцх, ретэгъэ-
кIокIых, — тизэдэгъу-

зыхэлэжъэгъэхэ пхъэдз ащ шы-
рагъэкIокIыгъагъ. 2024-рэ илъэ-
сым псыхъураеу Рицэ Адыгеим
илыкIохэм ащыцэу ХьакIэмыз

Мы фестивалым кыхиубытэу Адыгэ Республикэм изаслуженнэ журналистэу, усаклоу ХьакIэмыз Сусанэ итворческэ зэлукIэ зэхашагъ.

Абхъазым, Адыгеим, Къэбартэе-Бэлыкъарым, Къэрэщэе-Черкесым къарыкIыгъэ усаклохэр фестивалым зэрэпых. Яхэнэрэ илъэс хъугъэу ар зэхашэ, кIэщакIор усаклоу, драматургэу, журналистэу, литературнэ гъэзетэу «Горянка» зыфилоуэм ипашэу КъаныкIо Зарин, фестивалым ипашэр Сосналые Люб, Абхъаз Республикэм культурэмкIэ и Министерствэ ялэпылэгъоу ар зэхашэ.

Тиреспубликэ иллыкIо купэу Iофтхьабзэм мыгъэ екIоллагъэм хэтых КЪТРК-у «Адыгеим» радиоэкътынхэмкIэ икъулыкIу ипашэу, АР-м изаслуженнэ журналистэу ХьакIэмыз Сусанэ, АР-м ибзылфыгъэхэм я Союз ипашэу ВэрэкIо Хьалимэт, республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредактор шхъалэу, АР-м изаслуженнэ журналистэу МэщIлэкIо Саидэ, ащ игуадзэу, Урысыем, АР-м язаслуженнэ журналистэу Тэу Замирэ, КЪТРК-у «Адыгеим» иIофышэхэу, АР-м изаслуженнэ журналистэу ТIэшъу Светланэрэ НэгэрэкIо Саниетрэ, МКЪТУ-м экономикэмкIэ ифакультет студентэу ХьакIэмыз Муслим.

Творческэ цыфхэр зэпхыгъэнхэр, литературэм пыщэгъэ ныбжыкIэхэр зэхичэнхэ гупшысэхэр зыдиыгъэхэу Заринэ мы фестивалым кIэщакIо фэхъугъыкIи имурад кыздигъэхъуныр фызэшIокIыгъ. 1992 — 1993-рэ илъэсхэм Абхъазым цыIэгъэ заом тигуфаклохэр бэу хэлэжъагъэх, Заринэ ыши ахэм ахэтыгъ, лIыгъэ зэрихъээ Гагрэ ишхъафитыныгъэ пае ыпсэ ытыгъ.

— ГуфакIохэр зыкIэхъо-

Тов Замир

псыцтыгъэхэр Абхъазыр ишхъафит хъужьыныш, творческэ цыфхэм Iоф зыцашIэщт, Темыр Кавказым, диаспорэм ащыц адыгэ пстэури, абхъазхэри зыцызэхэ-хъащтхэ чIыпIэу ар хъуныр ары. Заринэ ыши зыкIэхъопсыцтыгъэр ыгу кыщыцыхъакIыцтыгъэу

кычIэкIын, тхакIоу, усаклоу зэрэцтытым ишIу-агъэкIэ, ежъ кыпэблэгъэ гупшысэмкIэ кыыригъэжэ энэу унашго ышIыгъ — титхэкIо ныбжыкIэхэр зэрицэлэнхэр, зэхигъэхъанхэр. Ар цыIэныгъэм дахэу, зэрифэишъуашэу цыпхырицыгъ

щыIэгъухэм ащыц кыщыддэгъошагъ фестивалым ипашэу Сосналые Любэ.

Шъугу къэдгъэкIыжыын, икIыгъэ илъэсым фестивалыр зыфагъэхыгъэр Къэбартэе-Бэлыкъар Республикэм иусэкIошхоу, фольклорым иугъояклоу Налэ Заур. Ар кызыхъугъэр илъэс 95-рэ зэрэхъугъэр хагъэунэфыкIыгъагъ. Усаклоу къэкIоллагъэхэр

Сусанэ итворческэ пчыхъээ-хахъэ шашыныр, абхъаз усаклоу Дмитрий Габелиа итворчествэ фэгъэхыгъэ зэхыхъэ Мыекъуапэ щызэхашэныр ащ кIэху фэхъугъ.

Мэлылфэгъу мазэм иаужырэ мафэхэм Дмитрий Мыекъуапэ щылагъ, ащ фызэхашэгъэ зэхыхъэр зэрэрекIокIыгъэри тигъэзет кытыжыыгъагъ. Джы чэ-зыур зиер ХьакIэмыз Сусан.

(ИкIэху я 4-рэ нэклуб. ит).

Владимир Бибичевым ишлэжь агъэлыэплагъ

ШахматхэмкIэ зэлухыгъэ кьэлэ зэнэкьокьу мы мафэхэм Мыекьуапэ шыкIуагъ. Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэу, Урысыем изаслуженнэ юристэу, Адыгеим иочыл гъэшлуагъэу Владимир Бибичевым ишлэжь ар фэгъэхьыгъагъ. Псаоу кытхэтэгъэмэ, шышъхьэлум и 26-м ар ильэси 100 хуыттыгъ.

Игорь Бандуркиным. ШахматхэмкIэ зэнэкьокьур кьэзэрэгъуогъэхэм ашлогъэшлэгъонынэу зэрэгъугъэрэ кьылуагъ. — Владимир Бибичевым ишлэжь фэгъэхьыгъэ турнирым изэхэщан тэркIэ мэхъаншхо иI. Мы спорт лъепкьымкIэ хэхьоныгъэхэр тшIынхэм ащ иIахьышIу хэлъ. Непэрэ Iофтхьабзэм хэлэжьхэрэм афэдэу сэри Владимир Павел ыкIом шахмат сьдэшIау хьугъэ. ДжэгукIэ дахэмкIэ ар шысэтэхьыпIагъ. Гупшысэ иш хэлъэу шахмат ешлэщтыгъ, — ирукъэ-кIыжъхэмкIэ ар кьадзогъагъ.

Зэнэкьокьум шахматхэр зикIэсэ нэгъыр 20 фэдиз хэлэжьагъ. Турнирыр швейцарскэ шьикIэм тетэу кIуагъэ. Арслан Рамазановым, Николай Удовиченкэм ыкIи Сергей Сифунда текIоныгъэ кьыдахыгъ.

Ищылэныгъэ гъогу

Владимир Бибичевыр шышъхьэлум и 26-м Саратовскэ шьолъырым ит кьалэу Ершов кьышчыхьугъ. Гурыт еджапIэр кьыухыгъэ кьодыеу 1941-рэ ильэсым ижъоныгъокIэ мазэ дээ кьулыкьум — Цыфым идунай тIо зэрехьожьырэр. Апэрэ — ыгу кьытемыжык, ятIонэрэ шIу зылэгъухэрэм, ибын-унагъэ, иныбджэгъухэм игугъу амышIыжы зыхьукIэ ары. Владимир Павел ыкIор цыф хьалэлэу, гукIэгъушхо хэлъэу, Iушэу тыгу кьынагъ. Адыгеим иочыл лIэужь пчъагъэхэм ар ящисэтэхьыпIагъ. Фэгъэхьыгъэ гукъэкIыжъхэм тыгу агъэфабэ, тIоIошIэн хэдгъэхьонэу, сьд фэдэрэ кьыныгъо талэ кьыкIыгъэми, хэкIыпIэ фэдгъотынэу тыфещэ, — Светлана Бибичевам зифигъэзагъ Адыгеим и Очылхэм япалатэ ипрезидентэу Мамый Алий.

Мыщ фэдэ шахмат турнир зэхашэ-нымкIэ Iэпылэгъу кьафэхьугъэхэ Мыекьопэ кьэлэ администрацием ипашэу Геннадий Митрофановым, физическэ культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ Комитетым ипашэхэм зэрэфэрэзэр Мамый Алий кьылуагъ. — Хэгъэгу зэошхом лыхьужьныгъэ тидзэкIолIхэм цызэрэхьагъ. ШIэгъэшхо кьыхьагъэфэзэ ахэр пIым ебэныгъэх. Владимир Бибичевым кьыныбэ ыльэгъугъ, хэгъэгум инеушърэ мафэ зыфэдэ-щтыр ельытыгъагъ заоу зыхэлэжьагъэм кIаухэу фэхьуштым. ЯлIыхьужьныгъэ ишлуагъэкIэ текIоныгъэр кьыдахыгъ. Сталинградскэ заом ыкIи Орловскэ-Курскэ дугам шыкIуагъэм ахэлэжьагъ, — кьылуагъ Адыгеим иветеранхэм я Совет итхьаматэу Кьоджэ Аслъан. Мыекьопэ администрацием ыцIэкIэ кьэзэрэгъуогъэхэм шIуфэс кьарихыгъ физическэ культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ кьэлэ Комитетым ипашэ игуадзэу

1993-рэ ильэсым мэзаем и 24-м В. Бибичевыр шьолъырым иочыл нахьыжъхэм ахэтэу Адыгеим иочылхэм язэхэхьэ шьIагъ. Очыл палатэр республикэм щызэхэщэгъэнэу а зэхэхьэр ары унашъо зыщашIыгъагъэр.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Сурэтхэр авторым иех.

ШЪУНАIЭ ТЕШЪУДЗ!

Неуш кьышчыублагъэу фэгъэкIотэн зыхэлъ кIэтхэгъу уахьтэр Урысыем и Почтэ еублэ.

2025-рэ ильэсым иапэрэ мэзих кьышъуфэкIотт гъэзетэу «Адыгэмакьэм» чъэпыюгум и 4-м кьышчыублагъэу чъэпыюгум и 14-м нэс мыщ фэдэ уасэхэмкIэ шьукIэтхэн шьулъэкIышъ:

ИНДЕКСЭУ П4326-р:

мэзи 6-м — сомэ 1092,90-рэ; мэзи 3-м — сомэ 546,45-рэ;
мэзи 5-м — сомэ 910,75-рэ; мэзи 2-м — сомэ 364,30-рэ;
мэзи 4-м — сомэ 728,60-рэ; зы мазэм — сомэ 182,15-рэ.

Тын лъапIэ кьыфагъэшъошагъ

Мыекьопэ район кьэээкъ обществэм хэт сержантэу Анатолий Герман хушъхьафыкIыгъэ дээ операцием хэлэжьэзэ идзэ пшъэрлыхэр щытху хэлъэу зэригъэ-цэкIагъэхэм, лIыгъэ зекIуакIэу зэрихьагъэхэм афэшI медалэу «За отвагу» кьыфагъэшъошагъ.

Анатолий Лыхьужьныгъэм иорден тогъогъо икавалер хьугъэ, ятIонэрэу медалэу «За отвагу» зыфиIорэр кьыфагъэшъошагъ, ащ нэмыкIэу кьэээкъ отделым итын лъэплэ зэфэшъхьафэу иIэр бэ. ДзэкIолIыр конституционнэ хабзэр зыпкъ рагъэуцожьынымкIэ Чэчэ-

ным шыкIогъэ дээ операциеми хэлэжьагъ. ХушъхьафыкIыгъэ дээ операциер зырагъажьэм Анатолий Хэгъэгур кьыухьумэнэу гоуцагъ. Апэ ащ икьулыкьу кьэээкъ гуфит отрядэу «Кубань» зыфиIорэм (БАРС-11) шыригъэжьагъ. Нэужым УФ-м и Улэшгъэ КIуачIэхэм ичастьхэм, БАРС-м иподразделениехэм, ЧВК-м ахэтэу «КIэпсэжъыем» зэпырыдзэгъэу идзэ пшъэрлыхэр ыгъэцэкIагъэх.

Мыекьопэ районыр, Адыгеим икьэ-зэкъ ныбжьыкIэхэм я Союз хэтхэр, зэрэшъолъырэуи я Лыхьужь рэгъухох. Хэгъэгум ишIоигъоныгъэхэр лыхьужь зекIуакIэкIэ кьызэриухьумэхэрэр ныбжьыкIэхэмкIэ шысэтэхьыпI.

Мамыр шыаIкэр кьытфэзыухьумэрэ дзэкIолIхэм зэкIэми «тхашьуегъэпсэу» ятэлэ, псауныгъэ Тхэм кьышъует!

Екатерина ДАНИЛОВА.

Мыекьопэ район кьэээкъ отделым иатаман игуадэ.

Пашэхэм зыхарагъэлъхьагъ

Гриппым пэуцужьырэ вакцинэм ихэлъхьан епхыгъэ урысые Iофтхьабзэр Iоныгъом рагъэжьагъ. Ар етIупышчыгъэу Адыгеим щылъэкIуатэ.

Ащ кьыдыхэлъытагъэу, тыгъуасэ АР-м и Правительствэ зычIэт Унэм ыкIи муниципалитетхэм яадминистрациехэм ар ащызэхашагъ. Прививкэм ихэлъхьан епхыгъэ Iофтхьабзэм дырагъэштагъ депутатхэм, министрэхэм, комитетхэм япашэхэм, кьулыкьу зэфэшъхьафхэм яIофышIэхэм. Вакцинэхэм ащышэу «Флю-М» зыфиIорэр ахэм ахалъхьагъ. Мы ильэсым гриппым пэуцужьырэ вакцинэр Адыгеим щыпсэурэ нэгъырэ мин 299-мэ ахалъхьанэу агъэнэфагъ, ащ шышэу мин 66-р кIэлэцIыкIух.

Апэу вакцинэр зыхьэзыгъэлъхьагъэр АР-м и Кьэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр ары. Ащ кьызэрэхигъэщыгъэмкIэ, псауныгъэр кьэухьумэгъэнымкIэ шьолъыр министрствэм мы Iофтхьабзэм изэхэщан дэгъоу регъэкIокIы. Гриппым пэуцужьырэ вакцинэр республикэм щыпсэухэрэм игъом зыхарагъэлъхьаным, вирусхэм кьахэкIырэ уз хьылъэхэм зашаухьумэнхэм ар кьыфэджагъ.

— Гриппыр псынIкIэу зэпахьрэ ыкIи зызыушъомбгъурэ узэхэм ащыш. ГухэкI нахъ мышIэми, бэхэм мыр уз кьызэры-кIоу альыгъэ, ау ащ уз хьылъэхэр хэ-зыыхьэрэри, зидунай зыхьожьхэрэри кьыхэкIых. Непэ УФ-м псауныгъэр

Яфитыныгъэхэр кьаухьумэх

Кьэралыгъо фондэу «Хэгъэгум иухьумаIохэр» зыфиIорэм ишьолъыр кьутамэ хушъхьафыкIыгъэ дээ операцием хэлэжьэхэрэм, иветеранхэм ыкIи ахэм яунагъохэм арысхэм яфитыныгъэхэр кьэухьумэгъэнхэм епхыгъэу цыфхэр ригъэблэгъагъэх. Iофтхьабзэм хэлэжьагъэх кьэлэ прокуратурэм илIыкIохэр.

Кьэблэгъэгъэ цыфхэр анахьэу зыгъэ-жъаIэгъухэу зэпэуцужьым хэлэжьэхэрэр, иветеранхэр, хэкIодагъэхэм яунагъохэр зэрихьылIэрэ гумэкIыгъохэр псынIкIэу зэхэфыгъэнымкIэ фондым зэхищэрэ зэлукIэгъухэм яшлуагъэ кьэкIо.

Фондэу «Хэгъэгум иухьумаIохэр»

кьэухьумэгъэнымкIэ и Министерствэ сымэджэгъу лъэхьаным кьэкIокIырэ шаммхэм апэуцужьын зылъэкIышът вакцинэхэр кьэгъэхьазырых. Арышэ, республикэм щыпсэухэрэм зафэсэгъазэ, унагъохэмкIэ зэхэтэу прививкэр зыхарагъэлъхьанэу, — хигъэунэфыкIыгъ Владимир Нарожнэм.

Вакцинэр зыхалъхьагъэхэм ащыш псауныгъэр кьэухьумэгъэнымкIэ министрэу Мэрэтыкыо Рустем ыкIи фина-нхсэмкIэ министрэу Виктор Орловыр. — Пшъэрлыгъэу зыфэтшыжьыгъэмкIэ, «коллективнэ иммунитет» шьIэ хьуным пае Адыгеим щыпсэурэ нэгъырэ мин 299-м (процент 60-м) гриппым пэуцужьырэ вакцинэр ахэтлъхьан пае. Мы уахь-тэм ехьулIау мин 80 фэдизмэ прививкэр афашьыгъ, ащ шышэу мин 31-рэ фэдизыр кIэлэцIыкIух. Дгъэнэфэгъэ пчъагъэм вакцинэр захалъхьэкIэ, гриппым ти-шьолъыр зыкьышIэтыным ишынагъо шьIэщтэп, — кьылуагъ Мэрэтыкыо Рустем.

Гриппым зышыуухьумэнымкIэ прививкэр амалышIухэм ащыш. Вакцинэр икьоу республикэм IэкIэлъ, зэкIэми афихьушът.

IЭШЫНЭ Сусан.

Сурэтхэр: Iэшынэ Аслъан.

«Гушылэм дунаир кыкьонэшт»

(Икьлэх).

— Мэханэ имьлэу зыпари тигьа-шлэ цыхьурэн. Мыщ фэдэ хуэгъ-шлагьэхэр цыфымклэ блэрытсым фэдэх. Блэрытсым фэдэу зышлагьэхэу, гъэшлэгъонэу цыфьныгъэм тигъэуштын фаехэр кьэтэкьлэх. Сэрклэ мыр ащ фэдэ хуэгъ. Сегу-шысагъэл ыкли кысепсыгъэуи слытагъэл мыщ фэдэ шыкьлэ ятлонэрэу Абхаз Республикэу тикласэ хуэгъэм тыкьэконэу, — кыддэгъоцагъ игушысэхэмкэ Хьакьмыз Сусанэ.

Тилошлэгъу тыригъусэу Абхазым джы тыщыл. Фестивалыр кысэулахыным ыпэ-клэ абхаз ыкли урыс тхаклоу, усаклоу, публицистэу, киносценаристэу Даур Зантария и Гупчэ (ифэтэр-музей) тыра-гъэблэгъагъ, ащ итворчествэ нэлуасэ тыфашыгъ. Нэужым Абхаз кьэралыгъо университетым шлэж саугъэт зэхэтэу лутым кьэгагъэхэр кьэрыткьагъэх, апсэ емьблэжхэу Абхазым ишыфадитныгъэ фэбанэхэзэ кьэлэгъаджэхэу ыкли кьэлэ-еджалохэу фэхыгъэхэм яшлэж дгъэлэ-плагъ.

Фестивалым икысэулахын ыкли творчэскэ зэхэхэр Абхаз кьэралыгъо уни-верситетэу Сыхьум дэтым абхаз-адыгэ филологиемклэ и Гупчэу В.П. Анкваб ыцлэ зыхьырым кышлуагъ. Апшэрэ еджалэм иректорэу Алеко Гварамия, Гупчэм ипащэу Ахра Анкваб кьэклоплагъэхэм шуфэс гушылэхэмкэ закыфагъэзагъ, Къанькыо Заринэ зэлулэгъур кысэула-хыгъ. Ащ кысэулауагъэмкэ, алэрэ фестивалыр кысэулауахыгъагъер мы апшэрэ еджалэр ары. Лофтхэбэзэм итарихь кысэулауахыгъ нэуж Адыгеим кыкьлыгъэ лыкыло купыр кьэклоплагъэхэм Заринэ нэлуасэ афийшыгъ.

Хьакьмыз Сусанэ нахь игьэкьлотыгъэу кытегушылагъ Тэу Замырэ. Ильэс пчъа-гъэм КьТРК-у «Адыгеим» лоф зэрэчы-зэдашлагъэр ащ кылуагъ, итворчествэ нэлуасэ фишылгъэх. Сусанэ, ащ ятэу Бэгу Нурбий афэгъэхыгъэ кьэтын кьэлэу Тлэшу Светланэ ыгъэхэзырыгъэр кьа-гъэлэуагъ. Ятэ зыфдагъэм кытегу-шылагъ, итворчэскэ лэпэлэсэныгъэ ежы-

ри хэлъ зэрэхуэгъэм зэрэрыгушхорэр Сусанэ игушылэхэм кьащыхигъэщыгъ, Нурбий иусэхэм кьаджагъ. — Мыщ фэдэу игушысысэ цыф-хэм ахэтхьан, тькышхэм уадэгъ-ицъныр, ежыхэм кьалорэм уедэлу-ныр, мыщ фэдизэу уалэтын, уагъэшлэгъоныш, зыгорэуцтэу уздагъэплыхьжыным осэишхуи, мэхэнэ куу дэди шэу сэлъытэ. Гъэшлэгъонэу хуэгъ — мары 2024-р Урысыемклэ унагъом и Ильэсэу агъэнэфагъ. Сэри уна-гъом лъагъоу цыпхырысцыгъэм сыкыгъэсыгъэ фэдэу сэлъытэ, сыда ломэ сэрэн усактор, усактор сэ сят — Бэгу Нурбий. Мыщ фэдэ унагъо сыкыхуахьаныр на-сыныгъэу сэлъытэ. Мыщ фэдэ ты сэлэу, игушысысэ кысепкыры-хыгъэу, идунэеплыкьлэ цыцкьлэ кысэдэгъоцнэу игъо ифагъэу зэрэчытым лъэишэу сегъэгушхо, тамэ кысеты. Маркэ кыгъэгъ-шлагъэр, ау гъэшлэ цыклоу кы-кьугъэм ренэу сыхэплэгъэбырэм

ты илэпэлэсэныгъэ, усэ зэ-хэлъхьаным кьуачлэу, гуэ-хашлэу хилъхэхэрэр нэмы-кьхэм алыгъэлэсынымкэ. Ары, осэишхо ил мыщ фэдэу агъэлъапэу ар нэмыкь кьэ-ралыгъо кысэрэрагъэблэ-гъагъэм, ау сэрклэ ащ лэпэ-лэсэныгъэу лъэныкыо зэфэ-шыхьафхэмкэ хэлъхэм мыр язы кьэгъэлэгъон закъу. Анахьышлоу цылэ пстэури ащ эпэсыгъ, — кыкьлигъэ-тхыгъэ Муслим.

Хьакьмыз Сусанэ иусэхэр зэхыхэм бэу цылугъэх, ахэр кьалуагъэх еж авторми, абхаз-адыгэ филологиемклэ Гупчэм илитературнэ-творчэскэ объединение хэтхэми.

Кьэклоплагъэхэм яупчлэхэм Сусанэ джэуапхэр кьаритыкьыгъэх.

Зэлулэгъум кысэулауахыгъэ Вэрэкыо Хьалимет кылуагъэ лъэпкыбзэр, лъэпкь культурэр ныбжыкьлэхэм зэрагъэшлэным мэханэшхо зэрилэр. «Бээр кьашууахъм, тикультурэ кьэжъугъан. Унагъохэр шушлэхэми, ахэр лъыжъугъэлотанхэу сыкышлэоджэ», — закыфигъэзагъ ащ

плэрэр, усэ, гушысысэ, творчествэ зыфэллоцтым имэханэ уасэу цыф-гъэсэгъэхэхэм фашьырэр. Къаны-кыо Заринэ итворчествэ сиклалэ фэнэлуас. Ипэсэхэм ядэжэм, исю-жеткьли сыдкли гъэшлэгъонэу зэрэ-тхыгъэр кьыхыгъэцыгъ. Ар сыдым ымыуас?! Еджэныр иклас, ежъми усэ сатырэ горэхэр ытхыгъэу ху-гъэ, ау мыщ фэдэу драматург цлэрылоу, драматург иным итворчествэ мы фестивалым ицъатыр-клэ хэлъагъ. Сыд фэда кьэбэртэе литературэр? Мыщ зэу тызэрэцы-тын, зы лъапсэ тыкьызэрэтекты-гъэр, зы гушысысэ зэрэлъыгъэ-кьотэн фаер анахь шыхьалэу сэ-лэытэ. Тылэши тызэкъотлэ, тышн зыдгъэлэлэжэбэу, тызэрэгъэлэ-плэжэу тызэфыцытлэ, тиадыгэ гушысысэ дышгъэ клэн инэу тапэклэ лъыдгъэжэлотэн тлэкьымэ, ау тэ, адыгэхэм, тизакъон — тькыш аб-

ныбжыкьлэхэм. Зэлулэгъур гуфэбагъэ хэлъэу, лъэныкыо пстэу хэлэжыгъэхэм-клэ гъэшлэгъонэу кьуагъэ. Музыкальнэ кьэгъэлэгъонхэм зэхыхэр кьагъэбаигъ.

Нэужым абхаз тхаклохэмр усакло-хэмр зэлулэгъу адытилагъ, усэ кьеджэ-нымкэ «тызэпеуагъ».

Непэ фестивалым иятлонэрэ маф, абхаз сурэтышхэм якъэгъэлэгъонэу «Рифмы на Рице» зыфилорэм икы-зэлухын тыхэлэжэщт, нэужым абхаз тхэклошхо Баграт Шинкуба и Унэ-Музей теблэгъэщт. Неуц хыкумэу Рице фе-стивалым хэлажэхэрэм кьажэ. Ащ, хабзэ зэрэхуэгъэу, лофтхэбэзэм хэ-лажэхэрэр усэхэм кышяджэщтых, адыгабзэр, абхазыбзэр жугъэу шылу-штых, тизэкшошныгъэ зыгъэпытэрэ творчествэ дахэм тамэу зышицлэтыщт.

— Непэ сиклалэ кьыздыригъашти кьызэдэжэуагъ, тхьагъэгъэсэу Къаны-кыо Заринэ, Абхаз Республикэм културэмкэ и Министерствэ, зэкьлэ мы фестивалым хэлажэбэу куп дахэу тызэлузыгъагъэрэм Лофыгъо-ихуу зылуахырэр. Тапэклэ тылгъэ-мэ, лэужэу кьыткьэлэыкьлоцтхэм-кли мэханэ шэу сэлъытэ. Сэ сятэ сырилэужэ, ау сэ кьыстекьыжы-гъэу сикли джащ фэдэ кьабзэу елэгъэу — сятэ сызэрэфыцтыр, итворчествэ цыфхэм зэрагъэлэ-

МЭШЛЭКЪО Саид.

Мыекъуапэ — Сыхьум. Сурэтхэр авторым иех.

Зэгурылоныгъэр унагъом ылтъапс

Урысые Федерацием и Президент иунашьоклэ мы ильэсыр унагъом и Ильэсэу аштагъ. Ащ кыдыхэлъытагъэу Адыгеим цыпсэурэ унэгъо зэфэшыхьафхэм адэжэ тэкло, гушылэгъу тафэхьу, тигъэзетеджэхэр нэлуасэ афэтэшлх.

Ахэм ашыщ Инэм цыпсэуэхэрэ Трэхьо Вячеславрэ Светланэрэ. Зэшхэгъусэ-хэр зызэдэпсэуэхэрэр ильэс 21-рэ хуэгъэ, сабыиплл зэдаплы.

Светланэ непэ фэдэу ыгу кьэкьлыжы нэлуасэ зэрэзэфэхуагъагъэхэр. Офи-церхэм я Унэ цызэхашэгъэ лофтхэбэзэм ахэр апэрэу цысэрэлэгъугъэх. Ильэс 16 нылэп пшьэшэжыем ыныбжыгъэр, гурыт сэнэхьат зычарагъэгъотырэ кол-леджым шеджэщтыгъ. Вячеслав апшэрэ еджалэм члэсыгъ. Еджэныр кьэлэ ныб-жыкьлэм кысэулахым, Шынджые ыгъэ-зэжыгъ, яунагъоклэ нэшхэй ялэти, ильэситлүм Мыекъуапэ кьаглозэ гум кьыхыгъэ пшьэшэжыер зэригъэлэгъ-уштыгъ.

— Апэрэ ильэсхэм Шынджые тыдэсыгъ, ау лофшлэпэлэ тэрэз зэрэтымыгъотыгъэм кьыхэкьы-клэ Мыекъуапэ зыдэгъэзэгъ, нэужым Инэм тыкьэжэжыгъ.

гъэм пае зы мафи гуцаф сагъэ-шыгъэлэ. Сицлыгъом кьыце-гъэжыгъэу адыгэ пшьэшгъэ-гъухэр сьагъэх, ащ кьыхэкьыклэ шэн-хабзэхэр дэгъоу сьилэцты-гъэх. Апэрэ мафэм кьыце-гъэжыгъэу ащыц шьыткэ сыхуэгъ, — ело тигуцылэгъу.

Бзылфыгъэм кьызэрилуагъэмкэ, яунагъо ылтъапсэр зэгурылоныгъэр ары. Шьхэклафэ зэфашыжэу, рэхьатныгъэ яунагъо ильэу мэпсэу, ясабыйхэр цылэныгъэ гъогум тыращ.

Вячеслав Адыгэ кьэралыгъо универ-ситетыр 2001-рэ ильэсым кылухыгъ. Тарыхымкэ ыкли правэмкэ кьэлэгъэ-джэ сэнэхьатыр зэригъэгъотыгъ. Ильэ-ситло Шынджые дэт гурыт еджалэм лоф-шилагъ. 2006-рэ ильэсым психологем

2008-рэ ильэсым унэ тилу тьчлэхьажыгъ, — ело Свет-ланэ.

Тигушылэгъу бысымгощэ хьупхэ, пцэрыхьаныр иклас. Лъэпкыым шыц нахьыжэхэм акырылпызэ адыгэ шын-хэм яшыни дэгъоу кьызлэклигъэхьагъ. Адыгэ цыпс-пастэр иунагъо исхэм лъэшэу яклас. Зы адыгэ мэфэклэ бламы-гъэклэ агъэмэфэклэ. Трахьохэм ялэжыо кьэбархэр ялфыгъэхэм афалуатэ. Яу-нагъоклэ тарыхым мэханэ раты, ижы-рэ лъэхан фэдэу яунэ дэпкьхэм лашэхэр апылгъэх, пхъэкьычхэр ильых.

Вячеслав Адыгэ кьэралыгъо универ-ситетыр 2001-рэ ильэсым кылухыгъ. Тарыхымкэ ыкли правэмкэ кьэлэгъэ-джэ сэнэхьатыр зэригъэгъотыгъ. Ильэ-ситло Шынджые дэт гурыт еджалэм лоф-шилагъ. 2006-рэ ильэсым психологем

Трахьохэи яунагъо ылтъапсэр зэгурыло-ныгъэр ары. Шьхэ-клафэ зэфашыжэу, рэхьатныгъэ яунагъо ильэу мэпсэу, яса-быйхэр цылэныгъэ гъо-гум тыращэ. Зы адыгэ мэфэклэ бламыгъэклэу агъэмэфэклэ. Ялэжыо кьэбархэр ялфыгъэхэм афалуатэ. Яунагъоклэ тарихым мэханэ раты, ижы-рэ лъэхан фэдэу яунэ дэпкьхэм лашэхэр апылгъэх, пхъэкьычхэр ильых.

фэгъэхыгъэ сэнэхьат Рязанскэ акаде-мием цысэригъэгъотыгъ, бээджэшагъэ зезыхьагъэхэр зыцагъэлэпхэрэ коло-нием психологэу лоф шишлагъ. 2008-рэ ильэсым кысэгъэжыагъэу 2013-м нэс психологическэ лабораторием ипащэу лоф ышлагъ, ащ нэмыкь лэнаглэхэри ылы-гыгъэх. Пенсием зэклом, пчыхэрэ зышеджэхэрэ гъэсэныгъэ учреждениеу N 2-м тарыхымкэ кьэлэгъаджэу лоф шишлагъ, нэужым пащэ фэхуэгъ, непэ кьызнэсыгъэм ащ лоф шешлэ. Ипшэ-рылхэр зэригъэшуашэу зэригъэца-клэхэрэ кьэзыушыхьатырэ шытху тхыл пчъагъэ Вячеслав ил.

Светланэ кьэлэцыкьлы ыгыпльпэм кьэ-лэплоу ильэс 15 лоф шишлагъ. Мы ильэ-сым игъэтхэпэ мазэ кысэгъэжыагъэу музикальнэ пащэу мэлажэ. Ыгуклэ культурэм, ордэ кьэлоным бзылфыгъэр афэцагъ. Кьэлэцыкьлэхэм апае адыгэ кьашыо зэхэгуау, илофшлэн шу елэгъу.

Трахьохэм якьэлэцыкьлэхэр лъэныкыо зэфэшыхьафхэмкэ кьахэщых. Кьэлэ нахьыжэу Алан Пшызэ кьэралыгъо университетым шеджэ, инженер сэнэхьат зэрэгъэгъоты. Атлетикэ хьыльэм пиль ыкли спортым имастер хьунымкэ кан-дидат. Ащ нэмыкьлэу, пхэм пкыгъо зэфэшыхьафхэр кишылыкьынхэр иклас. Айдар я 7-рэ классым шеджэ, гъэхэ-гъэшлэхэр ешых, диплом ыкли шытху тхыл пчъагъэ кьыратыгъ, сурэтшыныр иклас. Унэгъо ныбжыкьлар пшьэшэжые фэягъ, 2017-рэ ильэсым ар кьадэхуэгъ.

Амелие янэ фэдэу ордэ дахэу кьело ыкли ильэси 3,5-рэ хуэгъэу спорт, бал-нэ ыкли джырэ кьашыохэр зычарагъэ-шлэрэ кружокым макло. Фестивалэ зэфэ-шыхьафхэм ахэр ахэлэжэх, теклоны-гъэхэр кьыдахых. Апинэ кьэлэцыкьлы ыгыпльпэм макло, ыныбжэ емылытып-гъэу, сэнэушыгъэ хэлъэу зыкьэгъэлэагъо.

Вячеславрэ Светланэрэ ясабыйхэр ягууасэхуу районым цызэхашэгъэ лоф-тхьагъэхэм ахэлэжэхэрэ яклас. Бэ-мышлэу творчэскэ зэнэкьокьоу «Моя семья» зыфилорэм яунагъо ятлонэрэ чыпэлэ кышцдыхыгъ. Инэм дэт культурэм и Унэ и Шытху тхыл кьафагъэшыо-шагъ.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Сурэтыр: Лэшына Аслъан.

«Кавказым щыпсэухэрэм яльэпкъ шъуашэ Урысыем ибаиныгъ»

Мыщ фэдэ шхъэ зилэ юфтыабзэу шьолыр зэфэшхьафхэм ялыкдохэр зэрагъэблэгъагъэхэу Къэбэртэе-Бэлыкарым и Къэралыгъо университет зехищэгъэм хэлэжыагъэх Урысыем ижурналистхэм я Союз ыкйи Урысыем итеатралынэ юфышлэхэм я Союз ахэтэу, АР-м искусствэхэмкӀэ изаслуженнэ юфышлэхэу, искусствэхэмкӀэ колледжэу Тхьабысымэ Умарэ ыцӀэ зыхьырэм икӀэлэгъаджэу Шхьэлэхьо Светланэрэ искусствоведениемкӀэ кандидатэу, МыекӀопэ къэралыгъо технологическэ университетым идоцентэу КӀэдэкӀое Нэфсэтрэ. А хугъэ-шлагъэм фэгъэхьыгъ ахэм гушыӀэгъоу адытилагъэр.

— Светлана, юфтыабзэу шъуашэ лэжыагъэм игугъу кытфашӀба?

— Къэбэртэе-Бэлыкарым и Къэралыгъо университетэу Налчык дэтым Къэралыгъо Эрмитажым икытамэу «Эрмитаж-Кавказ» ылоу культурнэ-гъэсэныгъэ Гупчэ кышчызэуахыгъ, ащ ипащ Саралып Альберт.

Юфэу ашӀхэрэм, япшӀэрылхэм язы лъэныкъоу Къэралыгъо Эрмитажым ишӀэныгъэлэжхэр университетым истудентхэм къафӀах, лекциехэм къафеджӀх. Джащ фэдэу мыгъэ Санкт-Петербург кыкӀыгъэ шӀэныгъэлэжхэр Налчык щылэжыагъэх ыкйи шьолыр семинарэу «Народный костюм народов Кавказа как культурное наследие России» зыфиӀорэм хахъэу лӀнэ хъураеу темэу «Народный костюм в контексте культурного кода: традиции и современность» зилагъэр зэхашагъ. Ащ тэ тыхэ-лэжыагъ. Лъэпкъ шъуашэхэм якъахъумэн ыкйи яхэгъэхьон лӀнэ хъураер афэгъэ-хыгъагъ.

Ащ хэлэжыагъэх Осетием, Чечэным ащыщ специалистхэри. Къэралыгъо Эрмитажым пкыгъуакӀэхэмкӀэ иотдел ипащэу, шӀэныгъэлэжъэ М. Блюминим «Костюм в структуре музейных коллекций Государственного Эрмитажа» зыфиӀорэ десэ гъэшлӀгъоныр кытфилотагъ. Урысые этнографическэ музеем тыгъэ-кыкӀыпӀэмкӀэ ыкйи гупчэ ЕвропэмкӀэ иотдел ипащэу, культурологиемкӀэ докторэу, Урысыем шӀэныгъэхэмкӀэ изаслуженнэ юфышлӀэу, Урысыем исурэ-тышлӀхэм я Союз хэтэу, Урысыем культурэмкӀэ и Министерствэ иэкспертэу Наталья Калашникова этнографическэ музеем лъэпкъ шъуашэу чӀлӀхэм къатегушылагъ.

Джащ фэдэу лӀнэ хъураем кышчыгъу-цылагъэх шьолыр зэфэшхьафхэм яшӀэныгъэлэж, искусствовед цӀырыохэр.

Сэ театрэм лъэпкъ шъуашэр зэрэащ-гъэфедэрэм сыкытегушылагъ. КӀэдэкӀое Нэфсэт модераторэу цытыгъ, къохьӀлӀ адыгъхэм япшӀэшьэ шъуашэ зыфедатгъэр кылотатгъ.

лӀнэ хъураер Адыгэ Республикэм изаслуженнэ сурэтышӀэу, сурэтышӀ-модельер цӀырылоу Саралып Мадина зилӀцӀэ мысатыу организациеу «Институт культурного наследия и развития» зыфиӀорэм щыреклокӀыгъ.

— Светлана, шъуашэм сыд фэдэ мэхьана илэр?

— Ащ мэхьанэшхо ил: цыфхэм уахэ-щӀ, нэмыкӀ лъэпкъхэм уакъыхегъэщы, уикультурэ идэхагъэ, ибаиныгъэ цыф лъэпкъхэм къафызӀуэхы. Адыгэ шъуашэм идэхагъэ бэмэ зыӀашагъ, зыщалагъ, кытхтӀэс лъэпкъхэм тишъуашэ иэстетическэ шлуагъэ зэрагъэшлагъ. Адыгэ лъэпкъ шъуашэм иншанэхэр мыкӀодэу, джырэ уахӀтэм диштэхэу лӀпӀасэхэм ашӀхы. Аужырэ илӀэс 20-м Хэгъэгум ис цыф лъэпкъхэм ялӀпкъ шъуашэ нахь уасэ фашигъэу, нахь ашлогъэшлӀгъонэу кыштэхыгъ. ЗэкӀэм яшъуашэ ишлуагъэ квалэтыжы. Джащ фэдэ темэхэм татегушылагъ, ахэм япхыгъэ юфыгъохэр лӀнэ хъураем хэлэжыагъэхэм квалэтыгъэх.

— Лъэпкъ шъуашэр театрэм сыдэуцтэу ыгъэфедэра?

— БлэкӀыгъэ лӀшӀлӀгъухэм Черкесием идунай зыфедатгъэр, тарихь баеу тила-

гъэр, тилэр кызыгъэлъэгъукырэ лӀпкъ шъуашэр театрэм дахэу егъэфедэ. Шъуашэр джырэ лъэхьаным дебгъэштӀныр, театрэм кышчыбгъэлъэгъоныр лӀшӀлэхлӀ. Песэрэ адыгэ щылаӀӀэм диштэу шъуашэ-ри цытыгъ, лые зи хэмылӀэу, шьохэр зэдиштэхэу саери, цыери гъэспыгъэх. Театрэм исценэ кытепхьэрэ шъуашэр лъэныкъуабэ кыдӀпӀытӀзэ кыбгъэлъэгъон фае: нэфынэу кытепсэрэм зэщымыгъахъоу, зэрэщыгъым артистыр ыгъэраэу, дахэу, щыӀэныгъэм зэрэхэтым фэдэу, тамыгъэхэу зэрэгъэдэхагъэхэр еклоу кыхъэщыхэу. Лъэпкъ театрэм шъуашэхэмкӀэ исурэтышӀлӀэу Даур Людмила джар зэкӀэ кыдылӀытӀзэ, илӀэс зэдиштэхэу хугъэу актерхэм ащыгъыщ шъуашэхэр егъэпсыхы. ИгъашӀэ театрэм елхыгъ, адыгэм идэхагъэ лӀшӀлӀгъэхэмкӀэ Людмила кыролетыкӀы, ащкӀэ лы-тэныгъэшхо фэсшы. Ишъуашэхэр не-пэрэ сценэм къекӀух, ижырэ лъэхьаныр кырагъэлъэгъуыкӀы. Даур Людмила итворчествэ фэгъэхьыгъэ тхылӀэу кы-дӀдгъэкӀыгъэм ащ иэскиз-сурэтхэр зэкӀэ дӀдгъэхьагъэх. СурэтышӀым тхьапэм зэрэригъэкӀугъэмрэ актерхэм сценэм кызэрэтырахьагъэмрэ зэгъэпшӀнхэр афэтхылыгъэх. Ахэр сурэтышӀ-модельер кӀлӀэхэм атыхыгъэхэм къагъэлагъо.

Сценэм кытехьэхэрэ джэуаӀаком, пщым, фэкоплым, пшъашьэм, хӀаӀотгъэ зыпфылгъэм яшъуашэ зэрэщытыгъэм фэдэу ыкйи негъэ зэблэхуныгъэу фэху-

гъэр кыгъэлъэгъонэу — джары шъуашэм дӀлажхэрэ сурэтышӀым ипшӀэрылхы. Ащ шӀэныгъэ куу ишыкӀагъ, ары сурэ-тышӀым музейхэм, тхылхэм, къэнэтӀ-хэхсхэм атет тамыгъэхэм ахаллӀзэзэ илӀшлагъэ зэрэзэхигъэуцорэр. Ар юфыху, ары сэри лӀнэ хъураем нахь сыкыстегушылагъэр, театрэм блэкӀыгъэ лӀшӀлӀгъум ыкӀэхэм ашыублагъэу адыгэ шъуашэм изыкӀэлӀтын нахь лъагэ зэрэхуыгъэр ары.

— Нэфсэт уаджӀкӀэ зыкӀэдгъэзэн, лӀнэ хъураем сыда укыстегушыла-гъэр?

— ИжыкӀэ цыфыр зыщыщ лъэпкъыр кызыгъэлъэгъоуцтыгъэр шъуашэу цыгыр арыгъэ. Шъуашэм диштэрэ лъэпкъ пкы-гъохэр дедгъэкӀокӀыхэзэ негъэ дгъэфедэ-ныр сипшӀэрылхэм ащыщ. ЛӀзужыкӀлэм дахэу ыгъэфедэрэ пшӀэшьэ кыӀтаныр зыфэдэр лӀнэ хъураем кышчыслотатгъ: ар зэрэзтефыгъэр, дышӀэ ыкйи тыхьын хэшкӀыгъэхэмкӀэ гъэкӀэрэклагъэу зэры-щытыгъэр. Сэ сыкӀэлэегъадж ыкйи кызы-гурӀо тишъуашэ ижыкӀэ кыщегъэжыа-гъэу зэблэхуыгъэ имыӀэу зэрэмыпсэ-ушъуштыр. Жьым чыжъу кӀэрымыкӀхэу, лъэхьаным диштэу зэхокӀыныгъэхэр фэхуыгъэх. Мары сурэтышӀ-модельер цӀырылоу, зэхашӀадохэм ащыщэу Саралып Мадина иодфшлагъэхэр хэдыкӀыгъэхэмкӀэ, тхылхьэхэмкӀэ гъэкӀэрэклагъэх. Лъэпкъ културэр, тарихьыр ымыгъэклодэу, джырэ лъэхьаным щылэ модэм дыргыа-

штзэ шъуашэхэр егъэпсы. Ащ ипшӀа-шъэхэу Лалинэрэ Ликэрэ дизайнер ныбжыкӀэ гъэшлӀгъонхэу адыгэ модэм кыххэтэджагъэх. Ахэр зэкӀэ лӀнэ хъу-раем щызэхэтфыгъ.

Адыгэ шъуашэм бзылфыгъэри хуль-фыгъэри кыгъэдэхэ. Ар зыщызылӀэр пстӀэуми къаӀкӀу, къязэгъы. ТилӀпкъ шъуашэ урылӀгъонэу цыт.

Щыгъын-шъуашэр темэ гъэшлӀгъонэу зэрэщытыр, тарихь бай зэрэпылхыр, цыфымрэ къешӀэкӀыгъэ чылопсымрэ пытэу зэрэзепхыгъэхэр, адыгэхэр зэрэ-лӀпкъыжхэр, аплӀкӀыгъэр, альэгъу-гъэр тамыгъэ гъэнэфагъэ шъуашэм зэрэфэхуыгъэр, лъэпкъ пӀпчӀ ыгу, ышӀо адилтӀэрэ шъуашэ зэриӀэр лӀнэ хъураем кышчыхэдгъэщыгъ, ащкӀэ адыгэ лъэпкъ шъуашэр щысэу кыдгъэлъэгъуагъ. Ады-гэхэр итӀахуыагъэхэу дунаим щӀэспсэх нахь мышӀэм, яшӀэн-хӀэзэхэр, ялӀпэ-щысэхэр къауэхумагъэх.

Лъэпкъ културэр, тарихьыр сымыгъэ-клодхэу, джырэ лъэхьаным щылэ модэм дегъаштӀзэ шъуашэхэр згъэпсынхэр ары сызпылхыр. Лъэпкъ этнографием негъэ мафэр елхыгъэн фае. Ти-нахьыжхэм кытфатгъэнэгъэ кӀэныр, лъэпкъ културэр дгъэкӀоды хуыцтӀэ, ар кытӀкӀэхуыхэрэ лӀзужхэм ядгъэшлӀэн фае.

ЛЪЭПШЫКӀО Фатим.

Сурэтыр: *ИшӀына Аслан.*

Урысые гвардием тыригъусэу

Гъэзетэу «Адыгэмак» ыцӀкӀэ пресс-зекӀом хэлэжыа-гъэх ИшӀына Сусанэрэ ШэртӀэнэ Муратэ.

Юфтыабзэм пшӀэрылхъа-лӀэу илэр Урысые гвардием къу-лыкӀу щыпхьаным имэхьанэ зыкыгъэлӀэтыгъэныр, ныбжы-кӀэхэм ядзэ-патриотическэ плу-ныгъэкӀэ ар щысӀашу афэхуныр, зы мафэм кыкӀоцӀ юфшӀлӀэн журналистхэм нэрылӀэгъу афэ-шыгъэныр ары.

Пресс-зӀуӀкӀэм кыдыхэлты-тагъэу Урысые гвардием ихэу-шхьафыкӀыгъэ подразделение-хэу ОМОН «Фышт» ыкйи СОБР «ОшӀутен» зыфиӀохэрэ зыдэ-щылэ чӀлӀлӀэхэм тыкыщыра-щӀкыгъ, ахэм ялофшӀлэн зытегъэ-спсыхьагъэр ыкйи мы уахӀтэм хэушхьафыкӀыгъэ дзэ операцие-м пшӀэрылхъэр зэрэащӀагъэ-цакӀэхэрэр кытфалотагъэх. НӀужым полигоном тызэхэтхэу ташагъ, медицинэ лӀпӀлӀгъур уагъэхэм зэрарагъэгъотырэр, пыир зыдӀыт чыӀпӀэр кыхагъэ-щышӀ, зэрэзэхьагъэтакорэр пэшлорыгъэшъэу ОМОН-м икы-лыкӀушӀэхэм кытагъэлъэгъуыгъ. Джащ фэдэу СОБР-м хэтхэм фӀэлэзхэу лӀашэр зэрагъэлӀо-рышлӀэрэр, щэрыонымкӀэ лӀпӀлӀ-сэныгъэу ялӀэр зынысырэр нэ-рылӀэгъу тфэхуыгъ.

Юфтыабзэр пэублэ псалӀэкӀэ кызӀууыкыгъ «Фыштым» иотряд икомандирэу, полицием ипол-ковникэу Юрий Юрченкэм. От-рядыр зэрэгъэпсыгъэм ар кы-тегушылагъ. — Урысые юфтыабзэу «Уры-сые гвардием имафэхэр» зы-фиӀорэм кыдыхэлтытагъэу тиофшӀлӀн нӀуасэ шуфэтшыщт. Шьо, журналистхэм, ар цыфхэм алыжыгъгъэспсыжыныу, анахъэу ныбжыкӀэхэм ядзэ-патриотиче-скэ плуныгъэкӀэ мыщ ишлуагъэ якӀыныу тыцэгугъы. ТиофшӀлӀн

Адыгэ Республикэм къэбар жугъэмкӀэ иамалхэм ялыкдохэм апае пресс-зекӀо УФ-м и Лъэпкъ гвардие и ГъэлорышлӀлӀэу АР-м щылэм зехищагъ. Федеральнэ проектэу «УФ-м щыпсэурэ цыфхэм япатриотическэ плуныгъ» ыкйи къулыкӀу юфтыабзэу «Урысые гвардием зы мафэрэ тыригъусэу» зыфиӀохэрэм мыр къадыхэлтытагъ.

чӀлӀлӀэу зэрыфэхэрэм ялыты-гъэу ахэм бӀ агъэцӀкӀэн альэ-кыӀэрэр. Къэгъэлъэгъоным хэ-фӀанэу мыхуыгъэ автомобилитӀур зэпымыоу дзэ операциер зыра-гъэжыагъэм кышчыублагъэу ащ цыӀлӀх. Ахэр яамалхэмкӀэ мыд-рэхэм атекӀых. Сэ сшхьэкӀэ автомобильхэм ащыщ ситӀыс-хьагъ, чӀым лъагъу тӀэтыкӀыгъэу пстӀэуми укызэрахалхэрэр сыгу рыхыгъ.

Джащ фэдэу лӀшэ лъэпкъ зэфэшхьафэу ялӀэхэм (щӀхэр арымылхъэу) татӀлӀбэн амал тилагъ. Ахэм ащыщых Калашни-ковым иавтомат, гранатометыр, карабиныр, РПГ-р, пулеметэу «Кордыр», къзызыбыкхэрэ ап-паратхэр.

Дзэ щэрыуаӀлэм тызекӀом, нахь игъэкӀотыгъэу ялофшӀлэн нэрылӀэгъу кытфэхуыгъ. Жур-налистхэр дзэкӀолӀхэм ачӀлӀлӀ-итхэ фэдэу яшъуашэхэр зыща-лӀэнхэ, апэрэ медицинэ лӀпӀлӀ-гъур арагъэгъотын амал ялагъ.

Къаулагъэм апэрэ медицинэ лӀпӀлӀгъур зэрэбгъэгъотыштыр, пыир зэрэбгъэубытыштыр, ащкӀэ бгъэфедэщт пкыгъохэр санитар инструкторым игъэкӀотыгъэу кылотатгъэх. Медицинэ лӀпӀлӀ-гъур игъом ебгъэгъотыным цы-фым ишӀыӀэныгъэкӀэ мэхьанэшхо зэриӀэр, лъынтфэ зэпычыгъэр

нэгъуаӀлӀлӀгъэу 20-м кыкӀоцӀ зэпыпхыкӀын зэрэфаер инструк-торым кыхихыгъэщыгъэх. Къулы-кыушӀэхэр зыдӀэкӀоцтхэм елы-тыгъэу аптечкэ зэфэшхьафхэр зыдаштӀх, килограмми 3 — 4 яхылытагъ. ЗэкӀэ хэушхьафы-кыгъэ шъуашэу ащыгъыр кило-грамм 30 мэхъу.

ЩӀлогъэшлӀгъонэу кышчыспэ-гъугъэхэм ащыщ «пыим» ипы-таплӀэ кыхагъэщи, лӀшэ зэфэ-шхьафхэр ыкйи къзызыбыкхэрэ аппаратхэр агъэфедэхэзэ ар «зэраштагъэр». Щэрыон макъа-хэри инхъ, сӀлэ лугъори ашхьа-рихэу щытыгъ, сахэтым фэдэу кышчыхуыгъ.

КӀлӀух зэфэхьысыжы полков-никэу Юрий Юрченкэм кыш-шыгъ.

— ЧыӀлӀэ зэфэшхьафэу ты-зэрыфӀан ыпӀэкӀыштыхэм алытыгъ-гъэу хэушхьафыкӀыгъэ подраз-делением кыулыкӀу щызыхы-лӀэнхэ, апэрэ медицинэ лӀпӀлӀ-гъур арагъэгъотын амал ялагъ. Къаулагъэм апэрэ медицинэ лӀпӀлӀгъур зэрэбгъэгъотыштыр, пыир зэрэбгъэубытыштыр, ащкӀэ бгъэфедэщт пкыгъохэр санитар инструкторым игъэкӀотыгъэу кылотатгъэх. Медицинэ лӀпӀлӀ-гъур игъом ебгъэгъотыным цы-фым ишӀыӀэныгъэкӀэ мэхьанэшхо зэриӀэр, лъынтфэ зэпычыгъэр

ЮШЫННЭ Сусан.

Сурэтхэр: *ШэртӀэнэ Мурат, Урысые гвардир.*

ЗекӀо гъогууанэхэм къахэхьошт

«Урысыем итыгъэкӀокӀыпӀэ Кыбл» зыфиӀорэ зекӀо гъогууанэм дӀлажхэрэм зекӀоным ылӀэныкӀокӀэ Адыгеим амалэу илӀэхэр зэрагъэшлагъэх. Компаниеу «ПроГород» ыкйи проектнэ-ушӀэтӀкӀо гупчэу «Картфондым» ялыкдохэр республикэм шылагъэх. «Урысыем итыгъэкӀокӀыпӀэ Кыбл» зыцӀэ гъогууанэм ишырышынкӀэ юфшӀлӀнхэм ар ятӀонэрэ едзыгу.

Апэрэ мафэм культурнэ кӀэнхэм якъэхуымӀэрэ ыкйи ягъэфедэрӀкӀэ АР-м и ГъэлорышлӀлӀэу ипащэу Цылына Рустем, муниципалитетхэм япашэхэм хьаӀкӀэхэр ягъусэхэу «Псыхъоу Пшызэ исмӀэгубгъукӀэ» заджэхэрэ зекӀо чы-нальэм нӀуасэ зыфашыгъ. Хы ШлуцӀэ лушӀом зыцагъӀэспсыфныу клохэрэм, гъуагъу шьолырыхэм кыарыкӀыхэрэм лъэпкъ, археологическэ, пцэжыевешӀн-шӀкӀон, мӀэкъумӀэ зекӀонхэм гъогубгъум зыцагъэушӀомбгъугъэнымкӀэ чыӀпӀэм

икъӀуаӀлӀэхэр зыфедэхэр агъэнэфагъэх. ЯтӀонэрэ мафэм лыӀкӀо куным хэтхэм зигугъэу тшӀырэ зекӀо гъогууанэм ипаэрэ едзыгъо изэфэхьысыжхэр МыекъуаӀэ шхьэхыгъэ кышашыгъэх. Ащ хэлэ-жыагъэх АР-м зекӀонымрэ зыгъӀэспсы-пӀэ чыӀпӀэхэмрӀкӀэ и Комитет итхьаматэ, районхэм ялыкдохэр. ЗэхэгъушӀыжым зыдӀлӀэхьэщтхэ лъэныкӀытӀур шагъэнэ-фагъ: проектхэу «Псыхъоу Пшызэ исмӀ-эгубгъурэ» «КъушхьӀэп чынальӀмрэ». КъушхьӀэп Адыгеим хэтхэ хугъэ

зекӀо лъэныкӀохэм зыцаушӀомбгъун-фаеу кыхагъэщыгъ: чылопс-экологиче-скэ ыкйи спортивнэ зекӀонхэр. ГугъӀлӀ-шӀухэр къзыпынэу агъэнэфагъэх лъэпкъ, археологическэ зекӀонхэр.

Джащ фэдэу компаниеу «ПроГород» ыкйи проектнэ-ушӀэтӀкӀо гупчэу «Карт-фондым» ялыкдохэр Адыгеим изекӀо чыӀпӀэхэу псӀупӀэу ХьаджыкӀо, Дахьо, ГъозэрылӀлӀэу адэхьагъэх, нӀуасэ за-фашыгъ.

ЗекӀо гъогуонакӀэр «ЗекӀонымрэ хьаӀкӀапгъоӀкынымрэ» зыцӀэ лъэпкъ проектым кыдыхэлтытагъэу, УФ-м экономикэ хэхьоныгъэмкӀэ и Министе-рствэ икӀэцаклоу дӀлажхэ. Адыгеим фашхьафэу Ростов хэкъумрэ Пшызэ шьолыӀррэ ащ хэлэжхэ.

АНЦОКӀО Ирин.

Сурэтхэр: *АР-м зекӀонымрэ зыгъӀэсп-цыпӀлэ чыӀпӀэхэмрӀкӀэ и Комитет ителе-грам-нӀэкӀубгъу.*

ПшъэдэКыжь
зыхьырэ секретарыр
Жакъамыкъо А. З.